

ШЕСТА НАЦИОНАЛНА КОНФЕРЕНЦИЈА ВИЗАНТОЛОГА

СРПСКИ КОМИТЕТ ЗА ВИЗАНТОЛОГИЈУ
ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ САНУ

ШЕСТА НАЦИОНАЛНА КОНФЕРЕНЦИЈА ВИЗАНТОЛОГА

БЕОГРАД ▪ 18-20. ЈУН 2015. ГОДИНЕ

НАУЧНИ ОДБОР

Ђорђе Бубало, Драган Војводић,
Вујадин Иванишевић, Предраг Коматина, Бојана Крсмановић,
Љубомир Максимовић (председник), Смиља Марјановић-Душанић,
Љубомир Милановић, Срђан Пириватрић,
Даница Поповић, Гојко Суботић

ОРГАНИЗАЦИОНИ ОДБОР

Ђорђе Бубало, Смиља Марјановић-Душанић, Срђан Пириватрић,
Милан Радујко, Милош Цветковић (секретар)

Српски комитет за византологију
Византолошки институт САНУ

Кнез Михаилова 35, 11000 Београд, Србија
тел: + 381 11 2637095 факс: + 381 11 3288441
svizkom@gmail.com
inst.byz@vi.sanu.ac.rs
www.byzinst-sasa.rs

БЕОГРАД ▪ четвртак, 18. јун 2015.
САНУ, Свечана сала

9.30 Свечано отварање

Уводна реч *академик Љубомир Максимовић*, председник Српског комитета за византологију и директор Византолошког института САНУ

Тематски део

*Краљевство и архиепископија у српским
и поморским земљама Немањића.
У сусрет осамстогодишњици постанка краљевства
и самосталне помесне цркве*

10.00 Прва тематска седница: Краљевство

Председавају: академик Јованка Калић и академик Мирјана Живојиновић

- *Срђан Пириватрић*
Византијски свет и постанак краљевства и аутокефалне цркве свих српских и поморских земаља
- *Ивана Коматина*
Титула гех и политика римских папа: краљевство код Јужних Словена до краја XII века
- *Ђорђе Бубало*
Територијална компонента краљевске титуле Немањића
- *Небојша Порчић*
Одрази краљевског статуса у владарским документима Немањића

Дискусија

Пауза

Председавају: академик Гојко Суботић и Бојан Миљковић

- *Милан Радујко*
„Имагологија власти“: краљ и архиепископ у Србији Немањића
- *Драган Војводић*
Краљевство и знаци царске власти: инсигније и политика у доба Немањића
- *Смиља Марјановић-Душанић*
„Реликвије краљевства“ и тактилна побожност
- *Даница Поповић*
Грбови владара и црквених поглавара у средњовековној Србији – поновно разматрање
- *Вујадин Иванишевић*
Иконографија новца краљевског периода

Дискусија

Пауза

Председавају: Срђан Шаркић и Небојша Порчић

- *Борис Стојковски*
О хронологији угарског напада на Србију након проглашења краљевине
- *Ђура Харди*
Србија у краљевској круни Арпадовића *contra* краљевског венца Немањића
- *Марко Шуица*
Краљевство и политика рестаурације: Мрњавчевићи и Котроманићи
- *Борис Милосављевић*
Монархија као феномен дугог трајања и идеја самосталне српске државе

Дискусија

Коктел

16.00 Друга тематска седница: Архиепископија

Председавају: Бранислав Тодић и Бојана Крسمановић

- *Јованка Калић*
Рашка епископија у доба првих Немањића
- *Иван Стевовић*
Прве српске епископске цркве – запажања о историји и архитектури
- *Владимир Џамић*
Када је свети Сава постао архијереј?
- *Радомир Поповић*
Црквенодржавни сабор у Жичи 1220-1221. године

Дискусија

Пауза

Председавају: Милан Радујко и Вујадин Иванишевић

- *Дејан Целебџић*
Аутокефалност Српске цркве и сукоб између Никеје и Епира
- *Бојан Миљковић*
Сава и Стефан Радослав
- *Бранислав Тодић*
Када је и зашто промењено име патријарха који је рукоположио првог српског архиепископа

Дискусија

БЕОГРАД ▪ петак, 19. јун 2015.

САНУ, сала бр. 2

Општи део

Византолошке теме

9.30

Председавају: Срђан Пириватрић и Маја Николић

- *Предраг Коматина*
Ромејски идентитет Константина VII Порфирогенита
- *Милош Цветковић*
Цар Јустинијан II и изградња тематске организације
- *Драгољуб Марјановић*
О наративним техникама Никифора Цариградског у *Краткој историји*
- *Ивица Чаировић*
Ахен – нови Рим, нови Константинопољ
- *Владислав Пузовић*
Константинопољски патријарх Михаило Кируларије (1043-1058) и црквена криза 1054. године

Дискусија

Пауза

Председавају: Дејан Целебцић и Станоје Бојанин

- *Милена Репајић*
Жанр у функцији ироније: пример литерарне вештине Михаила Псела
- *Јасмина Шаранац-Стаменковић*
Енкомониони Михаила Псела августи Евдокији Макремволитиси
- *Лариса Вилимоновић*
Деконструисање наратива – конструисање значења или зашто је Алексијада написана?
- *Милан Вукашиновић*
Напрсло огледало? – слика идеалног владара у Никеји и Епиру у првој половини 13. века

- *Маја Николић, Бојана Павловић*
Слика Михаила VIII у делима историчара епохе Палеолога
- *Александар З. Савић*
„Велики Вавилон“ и „Велики Египат“ између географије и хагиографије: прилог тумачењу другог путовања светога Саве на Исток

Дискусија

Пауза

Председавају: Ђорђе Бубало и Предраг Коматина

- *Драгић М. Живојиновић*
Стефан Душан и манастир Светог Јована Претече на Меникејској гори код Сера
- *Милош Ивановић*
Пронија у Држави српских деспота
- *Срђан Шаркић*
Уговор о размени (permutatio) у римском, византијском и српском средњовековном праву
- *Тамара Матовић*
Прилог проучавању средњовековног права: ослобођење зависних лица у византијским тестаментима

Дискусија

Пауза

16.00

Председавају: Смиља Марјановић-Душанић и Дарко Тодоровић

- *Јасмина Грковић-Мејџор*
Грч. повнѣрос у старословенском преводу Јеванђеља
- *Татјана Суботин-Голубовић*
Амфилохијеви фрагменти – сведочанство о богослужењу у српској цркви у XII веку
- *Ирена Шпадијер*
Рани атонски препис Савине Службе светом Симеону

- *Виктор Савић*
О датовању предлошка јединог српскословенског преписа Студеничког типика

Дискусија

Пауза

Председавају: Јасмина Грковић-Мејдор и Татјана Суботин-Голубовић

- *Ранко Козић*
Истина и метода у студијском подручју античке и византијске књижевности
- *Ил Акад*
О једној колоквијалној употреби придева πθανός у рановизантијском гречитету
- *Душан Поповић*
Реторичка топика у византијским приручницима ратне вештине: случај Сиријановог *Војног беседништва*
- *Дарко Тодоровић*
Елементи неоманихејског мита у фолклорном предању о цару Дукљану

Дискусија

Пауза

Председавају: Владимир Вукашиновић и Ирена Шпадијер

- *Јована Павловић*
Похвално слово Теодора Студите *О светом и животворном крсту*. Византијски извор и његов српскословенски превод
- *Милош П. Живковић*
Небески и Земаљски Јерусалим у Српској Александриди
- *Милка Радуловић*
Најстарији српски преписи пролошког житија Марије Египћанке
- *Гордана Јовановић – Мирослав Вукелић*
Граматички спис „О осам врста речи“ (старословенска терминологија и њени грчки предлошци)

Дискусија

БЕОГРАД ▪ субота, 20. јун 2015.
Филозофски факултет Универзитета у Београду, сала бр. 108

9.30

Председавају: Марко Поповић и Смиљка Габелић

- *Гордана Милошевић*
Ранохришћанска црква у комплексу “Латинска црква” у Прокупљу
- *Дејан Радичевић – Перица Шпехар*
Порфирогенитови међаши на Истру и старомађарска археолошка баштина у Војводини
- *Весна Бикић*
Србија и Византија у 13. веку: археолошка сведочанства о трговинском промету
- *Перица Шпехар*
Средњовековни богослужбени предмети на територији Србије
- *Јанко Магловски*
Фундус – Периволиа – Фенек: о древном поседу Београдске митрополије

Дискусија

Пауза

Председавају: Драган Војводић и Љубомир Милановић

- *Марина Михаљевић*
Црква Св. Николе у Куршумлији у контексту архитектуре комненског периода
- *Миодраг Марковић*
Представа приче о сејачу у Мирослављевом јеванђељу
- *Марко Поповић*
Студенички гроб Симеона Немање – археолошки аспект
- *Даница Поповић*
Мироточење светог Симеона Немање – култни аспект
- *Милош Живковић*
Представе Светих монаха у западном травеју Богородичине цркве у Студеници

Дискусија

Пауза

Председавају: Иван Стевовић и Татјана Стародубцев

- *Драгана Павловић*
Ко је подигао цркву Светог Ђорђа у Полошком?
- *Бојана Стевановић*
Архитектура цркве Светог Ђорђа у Речанима: првобитни изглед и његове позније измене
- *Марка Томић-Ђурић*
Иконографија Богородице у сцени Благовести из Марковог манастира и њена могућа значења
- *Бранислав Цветковић*
Панагијар деспотице Барбаре (Франкопан Бранковић)

Дискусија

Пауза

Председавају: Миодраг Марковић и Гордана Милошевић

- *Мирјана Глигоријевић-Максимовић*
Сцене посвећене јеванђелистима у српском и византијском сликарству
- *Татјана Стародубцев*
О светитељима представљеним на византијској икони Недеље православља у Британском музеју у Лондону
- *Смиљка Габелић*
Света Петка – двојни портрет
- *Бранка Гугољ*
Архитектура цркве манастира Ново Хопово између Свете Горе и домаће градитељске традиције
- *Милица Поповић*
Представа мученичке смрти светог Игњатија Антиохијског у проскомидији Новог Хопова

Дискусија

Пауза

16.00

Председавају: Радомир Поповић и Гордана Јовановић

- *Владимир Вукашиновић*
Српски рукописни служабници 14. и 15. века – извори за реконструкцију архијерејског последовања Свете литургије у средњовековној Србији
- *Србољуб Убинариновић*
„... Уготовићу светиљу Помазанику моме (Пс 131, 17)“ – принос светлости у хришћанском богослужењу
- *Зоран Ранковић*
О „одломку“ *Исповедања вере* Григорија Паламе у Врхобрезничком летопису

Дискусија

Пауза

Дискусиони форум

Изазови савремене византологије

Председавају: Даница Поповић и Весна Бикић

- *Вујадин Иванишевић – Иван Бугарски*
Домети дигиталне археологије у проучавању историјског простора
- *Јована Павловић*
Реконструкције несачуваних византијских изворника на основу српских средњовековних превода
- *Невена Дебљовић-Ристић*
Монашки предео манастира Сопоћани – у спреси културног, духовног и природног наслеђа

Дискусија

Завршна реч

Затварање конференције

Коктел

ПРИПРЕМУ ШЕСТЕ НАЦИОНАЛНЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ ВИЗАНТОЛОГА
ОМОГУБИЛО ЈЕ МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ И
ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

ОДРЖАВАЊЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ
ПОМОГЛА ЈЕ СОСА-COLA НВС СРБИЈА

